

Unelma uudesta Mäntsälän kirjastosta

Kumppanuuspöydän julkilausuma
Unelmoidaan uudesta -hanke

19.1.2023

Esipuhe

Unelmoidaan uudesta -hankkeessa Mäntsälän kunta lähti rohkeasti visioimaan yhdessä asukkaiden ja päättäjien kanssa uutta kirjastoa. Tässä jatkettiin samaa linjaa Helsingin keskustakirjasto Oodin kanssa. Siellä käyttäjät otettiin vahvasti mukaan tuottamaan ideoita ja osallistumaan suunnitteluun. Myös Mäntsälässä haluttiin varmistaa, että tuleva palvelu vastaa käyttäjien tarpeisiin.

Kuntapäätöksenteon näkökulmasta on poikkeuksellista, että samassa keskustelussa on sekä kansalaisia, päättäjiä ja viranhaltijoita. Vuorovaikutus synnyttää ymmärrystä, ajattelun kehittymistä ja luottamusta. "Se, että virkahenkilöt keskustelevat päättäjien kanssa jo ennen kuin päätösesitys on valmis, on uutta ja toimii. Mitä paremmat keskusteluyhteydet on, sitä helpompi on saada asioita aikaan", sanoo Vuokko Leirimaa, Mäntsälän hyvinvointipäällikkö.

Uudenlaisten demokratian muotojen kehittyminen liittyy myös yhteiskunnallisen osallistumisen muutokseen. Yleinen luottamus päätöksentekoon on rapautunut ja päätöksenteko muuttunut lyhytjänteisemmäksi. Samalla yhteiskunnan haasteet ovat yhä kompleksisempia. Osa kansalaisista haluaa osallistua enemmän ja toiset kokevat ulkopuolisuutta ja järjestelmällistä syrjintää. Uudet osallistumisen tavat somessa ja etänä haastavat sekä luovat mahdollisuuksia.

Kansalaisten osallistumista tukevilla, edustuksellisen demokratian rinnalla toteutetuilla osallisuus- ja vuorovaikutusprosesseilla on suuri mahdollisuus kehittää luottamusta päätöksentekoa kohtaan, antaa mahdollisuus sitoutumiseen ja yksinkertaisesti tehdä päätöksistä parempia.

Unelmoidaan uudesta -prosessi sai alkunsa valtuustoaloitteesta. Nyt monipuolinen joukko mäntsäläläisiä on työstänyt kyselyllä kerätyistä kuntalaisten näkemyksistä unelman uudesta kirjastosta inspiroimaan tulevaa suunnittelua ja tukemaan päätöksiä. Ympyrä sulkeutuu, kun asukkaiden unelmat tuodaan tässä raportissa päätöksentekijöille.

Hyvässä prosessissa vuorovaikutus jatkuu. Luottamus vahvistuu, kun kansalaiset saavat tietää miten heidän näkemyksensä ja pohdintansa on otettu huomioon ja mihin he ovat vaikuttaneet.

Moni kumppanuuspöytään osallistunut on sanonut haluavansa käyttää näitä uusia osallistumisen tapoja jatkossa lisää. On ollut ilo olla tukemassa käyttäjäkeskeisestä kirjaston suunnittelua ja samalla Mäntsälän kuntaa uusien osallistumisen muotojen oppimisessa!

Tanja Korvenmaa
Lari Karreinen
Unelmoidaan uudesta -prosessin fasilitoijat
Osana yhteistä ratkaisua Oy

Unelmoidaan uudesta - hankkeen taustaa

MÄNTSÄLÄ

OSANA

Unelmoidaan uudesta -hanke

Mäntsälän kirjaston kehittämisestä tehtiin valtuustoaloite 20.9.2021. Unelmoidaan uudesta -hanke keräsi ja jalosti Mäntsälässä lokakuusta 2022 tammikuuhun 2023 saakka **kuntalaisten kirjastoon liittyviä unelmia** ja ajatuksia verkkokyselyn ja kumppanuuspöytätyöskentelyn avulla. Hanke sai rahoituksen Aluehallintovirastolta.

Kaikille kuntalaisille suunnattu verkkokysely toteutettiin lokakuussa ja siihen saatiin 136 vastausta. Loka-, marras- ja tammikuussa järjestetyissä kumppanuuspöytätilaisuuksissa 15 kuntalaista ja muutama viranhaltija tutkivat verkkokyselyn vastauksia, perehtyivät kirjaston nykyisiin toimintoihin ja tiloihin ja työstivät unelmaa yhteensä kolmessa tapaamisessa.

Prosessissa ei otettu kantaa kirjaston taloudellisiin kysymyksiin tai varsinaisiin tilaratkaisuihin, vaan keskityttiin kuntalaisten toiveisiin ja tarpeisiin kirjaston suhteen.

Tämä julkilausuma on siis laajempaan verkkokyselyaineistoon perustuva ja pienemmän, erilaisia kuntalaisia edustavan ryhmän puntaroima unelma, joka tuodaan tiedoksi Mäntsälän kunnan päättäjille myöhempää mahdollista kirjaston kehittämistä ajatellen.

Mikä on kumppanuuspöytä?

Kumppanuuspöytä on perinteistä päätöksentekoa tukeva, kuntalaisten osallisuutta lisäävä toimintatapa. Siinä kuntalaiset eri tahoilta (esim. asukkaat, yrittäjät, yhdistykset, kylien edustajat tms. ryhmä, viranhaltijat, luottamushenkilöt) kokoontuvat ratkaisemaan ongelmaa tai kehittämään haluttua asiaa neutraalien fasilitojien tuella.

Kumppanuuspöytä on vuoropuheluun painottuva keskustelualusta ennen perinteistä päätösprosessia.

Lähde: [Kumppanuuspöydän rakennusopas](#), Kuntaliitto

Unelma uudesta Mäntsälän kirjastosta

Kumppanuuspöytätyöpaja III
19.1.2023

Miksi unelmoimme uudesta kirjastosta?

Tällä hetkellä Mäntsälän kirjasto toimii puutteellisissa tiloissa. Nykyisessä tilassa palveluiden tarjoaminen vaatii paljon mielikuvitusta tilojen suhteen, eikä uusia palveluita tai toimintoja mahdu joukkoon. Siksi kirjasto tarvitsee kipeästi lisää tilaa.

Mäntsälä on sivistyskunta ja kirjasto on kunnan kuva. Kirjasto edistää lukutaitoa, ylläpitää sivistystä, on maksuton ja tasa-arvoinen elinikäisen oppimisen paikka – hyvinvoinnin ja sivistyksen majakka. Kirjasto on tärkeä asukasviihtyvyyden ja kunnan imagon kannalta. Kirjasto on kunnalle tärkeä veto- ja pitovoimatekijä, joka edistää kuntalaisten yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Kirjasto elää muuttuvassa yhteiskunnassa. Tulevaisuus on paljon muutakin kuin vain aineistojen lainausta. Unelmien kirjasto tarjoaa myös tulevaisuudessa uudenlaisia toimintoja ja palveluita.

MÄNTSÄLÄ

OSANA

Tunnelma

Unelmien kirjastossa on hyvä asiakaspalvelu ja kotoisa tunnelma. Unelmien kirjasto on houkutteleva ja kutsuva. Siellä on virikettä kaikille aisteille: taidetta, musiikkia, värejä, vehreyttä ja valoa. Se on avara, kodikas, moderni ja siisti. Siellä on yllättäviä pysähtymispaikkoja ja houkuttelevia keitaita. (Ks. priorisoitu lista tunnelmista, sivu 4).

Unelmien kirjaston tiloissa yhdistyvät erilaiset palvelut ja toiminnot. Siellä on mahdollisimman monipuolinen palvelukokonaisuus esim. kirjaston toiminnan yhteydessä uimahalli/musiikkiopisto tai muu kulttuuria palveleva toiminta.

Unelmien kirjasto on yhteisöllisyyttä luova kohtaamispaikka ja viihtyisä kuntalaisten olohuone. Se palvelee laajasti koko yhteisöä, eikä rajaa käyttäjiä. Siellä on innostavaa ja monipuolista toimintaa. Kävijät ovat kaikenikäisiä, myös sellaisia, joiden ei uskoisi käyttävän kirjastoa.

Unelmien kirjasto on myös rauhan tyyssija. Siellä voi rentoutua ja rauhoittua, keskittyä tärkeisiin asioihin, olla yksin ja nauttia hiljaisuudesta.

Unelma uudesta Mäntsälän kirjastosta

Kumppanuuspöytätyöpaja III
19.1.2023

MÄNTSÄLÄ

OSANA

Toiminnot ja palvelut

Unelmien kirjastossa on tilaa opiskeluun, työskentelyyn ja harrastamiseen, sekä myös mahdollisuus ao. tilojen varaamiseen. Kirjastosta löytyy kahvila, jonka tuotteita voi nauttia myös lehtisalissa. Tiloja on tarjolla musiikin kuuntelemiseen ja soittamiseen sekä käsitöiden harrastamiseen. Kirjasto tarjoaa tiloja myös tapahtumien toteuttamiseen. (Ks. priorisoitu lista palveluista ja toiminnoista).

Unelmien kirjastosta löytyy helposti laaja valikoima sekä kauno- että tietokirjallisuutta, musiikkia ja ääni- ja e-kirjoja. Vieraskielinen kokoelma on nykyistä laajempi ja paremmin esillä. Nykyistä Kirkes-yhteistyötä yli kuntarajojen ja kirjojen varausjärjestelmää on kehitetty entistä toimivammaksi.

Kirjasto on tärkeä erityisesti lapsille ja nuorille. Unelmien kirjastossa lapsille on varattu oma, sopiva tilansa. Myös nuorille on omaa tilaa. Lasten ja nuorten palvelut ovat monipuoliset ja yhdessä käyttäjien kanssa suunnitellut.

Unelmien kirjastosta voi myös lainata esimerkiksi pelejä, urheiluvälineitä, soittimia keittiölaitteita ja lehtipuhallinta. Siellä on kuntalaisten vaihtopalvelupalsta, jossa kuntalaiset voivat tarjota yleishyödyllisiä palveluita vaihdettavaksi.

Unelmien kirjastoon voi tulla hoitamaan tärkeitä asioita tietokoneella ja saada siihen apua. Kirjaston tiloissa toimii myös kunnan infopiste Vinkki. Kirjasto auttaa kotoutumisessa järjestämällä esim. taide- ja harrastusmahdollisuuksia ja tarjoaa omankielistä lukemista kunnan asukkaille.

Unelma uudesta Mäntsälän kirjastosta

Kumppanuuspöytätyöpaja III
19.1.2023

MÄNTSÄLÄ

OSANA

Asiointi ja työskentely

Unelmien kirjasto on näkyvä rakennus, jonka huomaa. Siellä mäntsäläläisyys elää ja Mäntsälän historia on näkyvillä. Kirjastossa voisi esimerkiksi olla iso hirvipatsas lapsille kiipeiltäväksi.

Unelmien kirjastoon saapuessa ensimmäisenä vastassa on info, jonka ympärillä avautuvat eri palvelut. Infopisteessä toimii myös kunnan palvelupiste Vinkki.

Unelmien kirjasto on esteetön. Asiointi siellä on sujuvaa niin liikuntarajoitteisille, kuin lastevaunujen kanssa kulkeville. Kirjastossa on selkeät opasteet, asiat löytyvät helposti ja ovat helposti nähtävillä.

Kirjastossa on lapsiparkki, eläinparkki ja lukittavat kaapit ulkovaatteille. Lukukoiralle on oma tilansa, jotta myös koirille allergiset voivat asioida kirjastossa turvallisesti.

Unelmien kirjastossa on laajat aukioloajat. Henkilökunta on paikalla nykyistä pidempään, mikä lisää turvallisuutta.

Unelmien kirjasto on myös työntekijöiden työturvallisuuden ja työviihtyvyyden kannalta hyvin suunniteltu.

Unelmien kirjaston saavutettavuutta parantaa keskeinen sijainti keskustassa ja hyvät kulkuyhteydet. Unelmoimme myös joukkoliikenneyhteyksistä suoraan kirjastolle. Mäntsälän kirjaston on edessä riittävästi parkkipaikkoja, myös traktoreille.

Unelmien kirjastossa kirjastoauton toiminta on sujuvaa ja sen näkyvyys ja merkitys on asiakkaille entistä suuremmassa roolissa. Kirjastoauto on tärkeä palvelu Mäntsälässä erityisesti päiväkodeille ja kouluille. Se tuo kirjaston lähelle kotia kaikille kuntalaisille. Unelmien kirjastossa kirjastoauton talli voisi olla näkyvillä lasiseinän takana. Kirjastoautossa voisi päästä käymään, kun se on paikallaan tallissa.

Tunnelmat tärkeys- järjestyksessä

Kumppanuuspöytätyöpaja III
19.1.2023

MÄNTSÄLÄ

OSANA

Monipuolinen

Olohuone-
mainen

Houkutteleva

Viihtyisä

Yhteisölli-
syyttä luova

Turvallinen

Ekologinen

Mäntsälän
historia ja
kulttuuri esillä

Kotoisa

Avara

Inhimillinen

Visuaalinen

Soiva

Innostava

Moderni

Rauhallinen

Selkeä

Hiljainen

Laadukas

Näyttävä

Rauhan
tyyssija

Tilava

Avoin

Eloisa

Värikäs

Vehreä

Palvelut ja toiminnot tärkeysjärjestyksessä

Kumppanuuspöytätyöpaja III
19.1.2023

MÄNTSÄLÄ

OSANA

**Varattavia
pieniä etätyö-
/opiskelutiloja**

Lehtilukusali, jossa
voi juoda kahvia

Opiskelu/työtilaa

Eläinparkki

Hiljaisuus

Lukukoirahuone

**Työkalujen ja
välineiden
lainaus**

Nuorille oma paikka,
istuskelutilaa, pöytiä
opiskelua varten

Pienimmille lapsille
paikka, liukumäki,
tuoleja vanhemmille

Kuntalaisten
vaihtopalvelupalsta

Varattavia
kerho/kokoustiloja

Pelien pelaaminen ja
leffojen katselu

Kahvila

Vinkki, kunnan
infopiste

Säilytystilaa vaatteille

Lepotuoleja, sohvia

Avara aula

Tietokoneet

Tapahtumat

Musiikin kuuntelu

Taide

3D-tulostin

Kerho/harrastetila

Kahvi/karkki-
automaatti, jos ei
tule kahviota

**Käsityö-
mahdollisuus:
ompelukone,
saumuri jne**

Musiikin soittaminen

Viihtyisiä nurkkauksia
oleskeluun

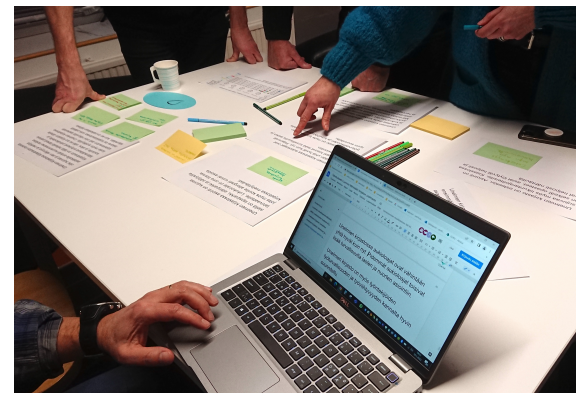
Esiintymislava

Lapsiparkki

Mahdollisuus ruoan
lämmittämiseen
pikkulapsille

Kumppanuus -pöydän työskentelyä

Kumppanuuspöytätyöpaja III
19.1.2023

MÄNTSÄLÄ

OSANA

Kumppanuus -pöydän työskentelyä

Kumppanuuspöytätyöpaja III
19.1.2023

MÄNTSÄLÄ

OSANA

Unelmoidaan uudesta - hankkeen toteuttajat

Unelmoidaan uudesta -hankkeen rahoituksen myönsi
Aluehallintovirasto.

Käytännön toteuttajana toimi Osana yhteistä ratkaisua
Oy:n valmentajat Lari Karreinen ja Tanja Korvenmaa
yhdessä kirjaston henkilökunnan kanssa.

Ohjausryhmään kuuluivat Mäntsälän kunnasta:

Timo Ahvo, sivistysjohtaja

Anu Järvi-Uutela, kirjastopalvelujohtaja

Vuokko Leirimaa, hyvinvointipäällikkö

Riitta Manninen, kirjastonhoitaja

Janne Mäkinen, opetuspäällikkö

Pertti Palmroos, rakennuttamispäällikkö

Airi Pekkala-Mäkitalo, kansalaisopiston rehtori

Karoliina Purola, varhaiskasvatuspäällikkö

Henna Tulkki, hallintosihteeri

Matti Virpiaro, sivistyslautakunnan puheenjohtaja

Verkkokyselyn oli avoin kaikille Mäntsälän
kunnan asukkaille. Kysely toteutettiin
suomeksi ja englanniksi. Siihen saatiin 136
vastausta.

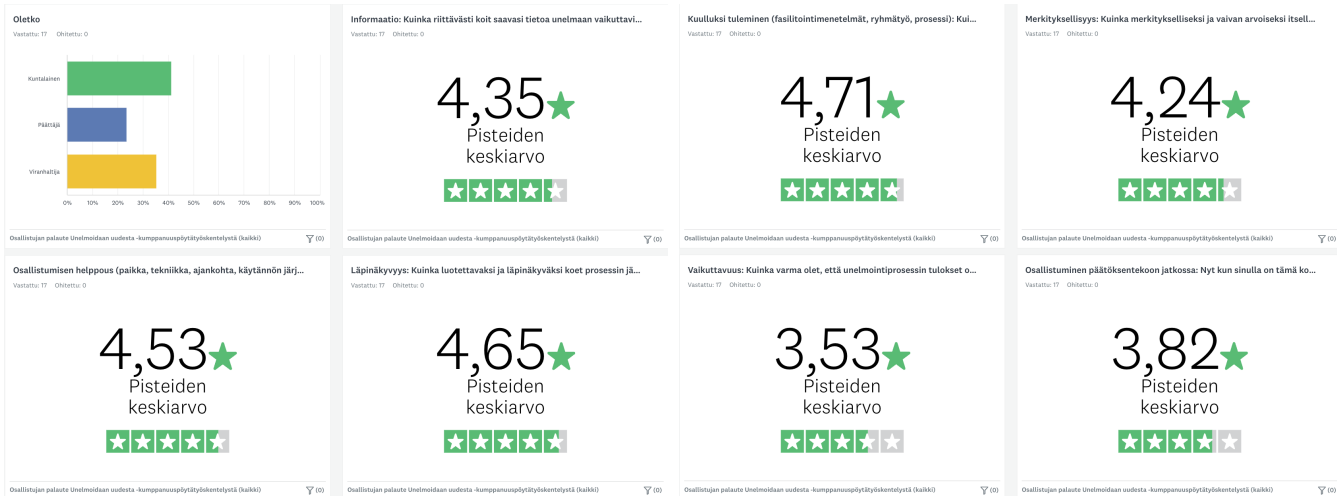
Kumppanuuspöydän osallistujaksi haki 18
kuntalaista, joista valittiin osallistujiksi 15
mahdollisimman erilaista kuntalaista.
Kaikki eivät päässeet joka kerran mukaan.
Ryhmässä oli sekä valtuutettuja että
tavallisia kuntalaisia.

Työpajoja seurasi muutama Mäntsälän
kunnan virkahenkilö, tarkoituksena
syventää tietoa ja taitoa osallistavan
prosessin järjestämisestä Mäntsälässä.

Osallistuja- palaute

M
MÄNTSÄLÄ

Osallistujapalaute

Kehut. Mikä onnistui erityisen hyvin?

"Oli hienoa että saatiin yhteen erilaisia ihmisiä. Oli kiva oppia uusia menetelmiä. Nykykirjaston haasteet tulivat hyvin esiin."

"Mahdollisuus itsessään tuoda esiin asioita uuden kirjaston suhteen."

"Yhteinen työskentely ryhmissä oli tehokasta."

"Yhteishenki oli hyvä ja ajatukset samansuuntaisia"

"Kaikki tulivat hyvin huomioituiksi ja mahdollisuudet vaikuttaa olivat tarpeeksi moninaiset"

"Prosessin vetäminen. Ihmisten huomioiminen ja työskentelyyn mukaan saaminen."

"Hyvin toimiva malli, toimii monessa eri asiassa (esim. projektityön innovoinnissa). Selkeä, innostava!"

"Koko prosessi sujui alusta loppuun hyvin. Ammattitaitoiset fasilitoijat, tilannetaju ja hallinta, pysyttiin kiitettävästi aikataulussa "

"Hyvä tunnelma!"

Kehitysehdotukset: Mikä olisi tehnyt kokemuksestasi vielä paremman?

"Vähemmän kuntapäättäjiä ja enemmän asukkaita. Monipuolisempi otanta kuntalaisista."

"Tutustuminen kuntalaisten vastauksiin etukäteen vielä paremmin."

"Aikaa olisi ehkä voinut käyttää hieman enemmän (se tosin olisi voinut karsia osallistujia)"

"Kokonaisaikataulun vielä aikaisempi hahmottaminen ja sopiminen."

"Olen iltaisin väsynyt eli ajankohta oli vähän haastava."

"Selkeä puheenvuorojen jako, ei puhuta päälle. Asiassa pysyminen."

"Jotkut tehtävät alussa eivät oikein auenneet."

"Käytännön tuominen keskusteluun mukaan"

Osa vastauksista, samantyyppiset on yhdistelty tai karsittu.